

Fairtradebyen Bergen

Handlingsplan for etisk og rettferdig handel 2019–2020

På lag

BERGEN
KOMMUNE

Fairtradebyen Bergen – Handlingsplan for etisk og rettferdig handel 2019–2020

Byrådet behandlet saken i møtet 27.06.2019 sak 1187/19 og fattet følgende vedtak:

1. Byrådet vedtar handlingsplanen «Fairtradebyen Bergen. Handlingsplan for etisk og rettferdig handel 2019–2020».
2. Det vises til «Bergen – en aktiv fairtradeby. Strategi for etisk og rettferdig handel 2018–2022», vedtatt i møtet 20.06.2018 bystyresak 181/18 og midler i bystyrets vedtatte HØP 2019–2022 / Budsjett 2019 for gjennomføring av tiltakene.

Foto: Erik Scheel / Pexels · Foto omslag: Bergen kommune, Eivind Senneset

Innhold

1	Visjonen for fairtradebyen Bergen	4
2	Næringslivets rolle	5
3	Bergen kommunes arbeid i 2018	6
4	Tiltak for 2019–2020	7
5	Tiltaksplan	9

1 Visjonen for fairtradebyen Bergen

Bergen kommune har en visjon om at «Bergen skal være en aktiv fairtradeby og et forbilde for etisk og rettferdig handel». ¹ Denne handlingsplanen konkretiserer strategiens visjon med tiltak for 2019–2020. Tiltakene tar sikte på å samle ressurser og utvikle et bredt samarbeid for dette i Bergen.

Foto: Pexels

1. Bergen – en aktiv fairtradeby. Strategi for etisk og rettferdig handel 2018–2022

2 Næringslivets rolle

Næringslivet spiller en avgjørende rolle for bærekraftig utvikling. Tilgang på vann, mat, helse og bolig fordrer et inkluderende og anstendig arbeidsliv, og en handel som tar hensyn til omgivelsene. Dessverre faller mange utenfor eller opplever å bli krenket i lys av den globale økonomiske utviklingen. Sårbare mennesker risikerer å bli utsatt for diskriminering på arbeidsplassen, utnyttet til tvangsarbeid eller å miste livsgrunnlaget sitt etter miljøskader fra næringsvirksomhet.

Hensynet til omgivelsene er et etisk vilkår for all forretningsvirksomhet og betegnes gjerne som «ansvarlig næringsliv» eller «etisk handel»

Bergen er kjent som en internasjonal handelsby hvor havnæringene står spesielt sterkt. Næringslivet bidrar positivt mot flere bærekraftsmål. Samtidig møter selskaper på etiske utfordringer i krevende markeder. Visse områder er forbundet med høy risiko for at det skjer krenkelsener. I sektorer som bygg- og anlegg, transport, tekstil, elektronikk og mat/drikke er det dokumentert flere tilfeller av uanstendige arbeidsforhold og belastninger på lokalsamfunn og miljø.² Faren for menneskerettighetsovergrep er også stor i lavkostland og i konfliktområder.

OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger.

I dag er det klare forventninger til næringslivets rolle og ansvar.³ Selskaper skal utvise aktsomhet og unngå negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø.⁴ Respekten for internasjonale menneskerettigheter gjelder uavhengig av hvor man opererer, og bedrifter bør prioritere innsatsen der det er størst risiko for krenkelsener. Hensynet til omgivelsene er et etisk vilkår for all forretningsvirksomhet og betegnes gjerne som «ansvarlig næringsliv» eller «etisk handel». Mange fremtidsrettede selskaper har en slik tilnærming, og er derved rollemodeller for andre som ønsker å drive på best mulig måte. Det gir utviklingsmuligheter for mennesker og ivaretar naturen. Samtidig vil det kunne bidra til gode resultater for bedriftene.

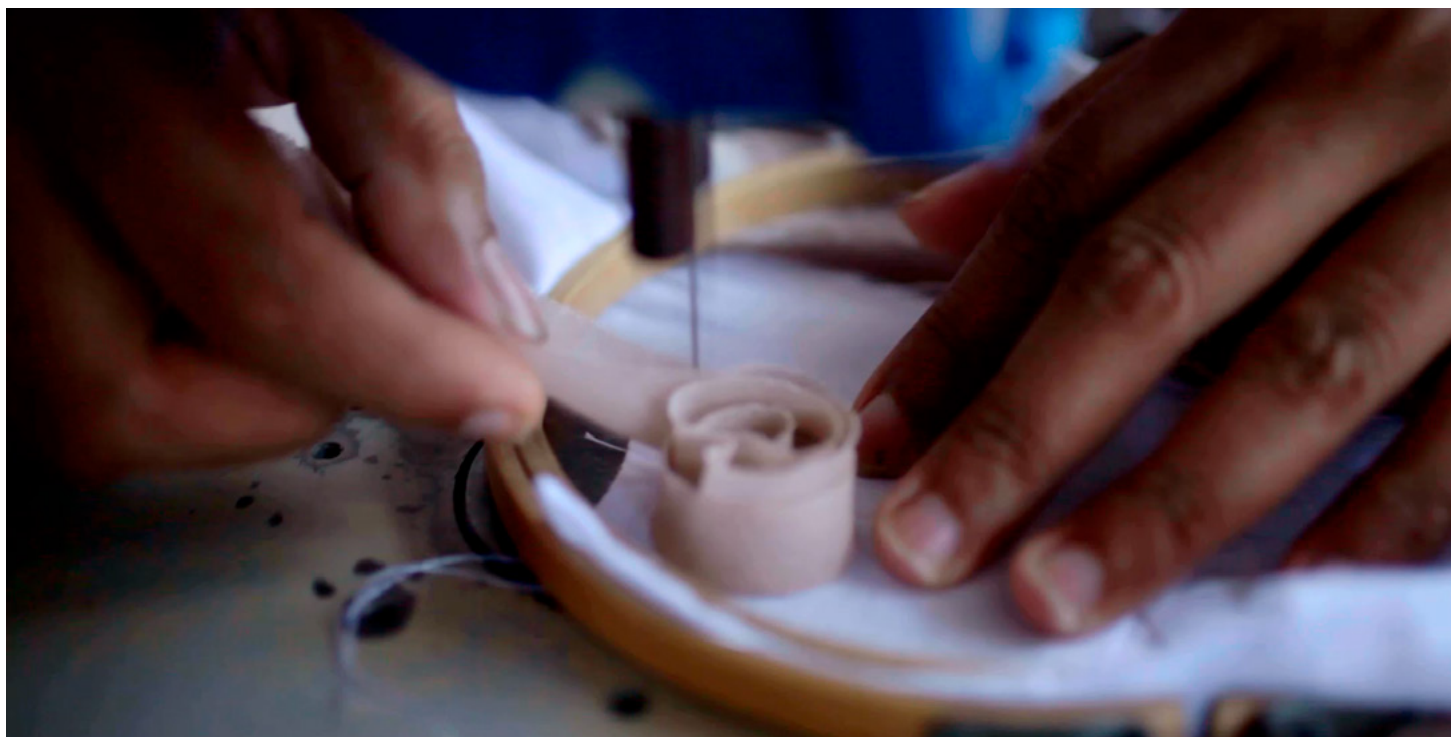

Foto: Getty Images

2. Direktoratet for forvaltning og ikt (DIFI): <https://www.anskaffelser.no/samfunnsansvar/sosialt-ansvar/laer-om-hoyrisikoprodukter>, <https://www.anskaffelser.no/samfunnsansvar/klima-og-miljo/miljobelastning-ved-offentlige-anskaffelser>
3. FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (FN 2011)
4. OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv – En innføring (2019)

3 Bergen kommunes arbeid i 2018

Bergen kommune har en spesiell forpliktelse til å være et forbilde i egen handel. 22. juni vedtok bystyret «Bergen – en aktiv fairtradeby. Strategi for etisk og rettferdig handel 2018–2022». Strategien følger bærekraftsmålene og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter. Den stiller krav og forventninger både til egen virksomhet og overfor byens næringsliv og innbyggere. Samtidig bidrar den med støtte og veiledning.

10. desember ble Bergen utnevnt til Fairtrade-kommune. I forberedelsen av en Fairtrade-søknad etablerte kommunen en bredt sammensatt styringsgruppe for fairtradebyen Bergen med representanter fra handel og næringsliv, forskning og sivilsamfunnsorganisasjoner. Det ble satt progresjonsmål for innkjøp av Fairtrade-produkter. Videre ble det arrangert en markering på menneskerettighetenes dag. Strategien og Fairtrade-statusen vil være grunnlaget for det videre arbeidet for etisk og rettferdig handel i Bergen.

Foto: Katarina Lunde / Bergen kommune

Bergen kommune har i etterkant av strategivedtaket vært synlig i ulike kanaler, holdt presentasjoner, deltatt på aktiviteter, gitt veiledning, oppfølging, og bidratt til undersøkelser om næringslivets ansvar. Byrådet har vedtatt nye rutiner for hvordan menneskerettighetene skal respekteres i kommunens anskaffelser.⁵ Kommunens leverandører følges opp med sosiale og miljømessig veiledning og krav, og flere produkter i kommunens innkjøpsportal er etisk sertifisert. Det arbeides også med å forebygge og bekjempe menneskehandel⁶ og for at Bergen skal være en menneskerettighetsby.⁷ Videre jobber kommunen for å fremme innovativ og bærekraftig næringsutvikling.⁸

I en intern rapport fra 2018 undersøkte Bergen kommune hvordan bærekraft og menneskerettigheter blir integrert i egne økonomiske aktiviteter.⁹ Rapporten er avgrenset til kommunens anskaffelser, eierskap, finansforvaltning og støtteordninger overfor næringslivet. Kartleggingen viste at kommunen arbeider med dette på flere felt. Det er imidlertid variasjoner i kunnskap og tilnærming på området, og det er derfor sentralt at kommunen jobber for en samstemt praksis på tvers av byrådsavdelingene.

I det videre arbeidet vil det være naturlig at Bergen kommune utarbeider en policy/retningslinjer som viser kommunens rolle og tilnærming til menneskerettighetene og uttrykker forventninger overfor samarbeidspartnere, leverandører og forretningsforbindelser. Arbeidet som allerede gjøres og hva Bergen kommune kan bli bedre på, bør synliggjøres. Det vil også prioriteres en ekstern kartlegging framover, av hvilke miljøer og bedrifter i Bergen som jobber med dette og hva som er praksis og muligheter for samarbeid. Bergen kommune har samlet representanter på tvers av byrådsavdelingene til en arbeidsgruppe som skal følge opp flere av tiltakene i denne handlingsplanen.

5. Respekt for grunnleggende menneskerettigheter i kommunens anskaffelser – nye rutiner (Bergen kommune 2018)
6. Et liv i frihet. Plan mot menneskehandel 2019–2023 (Bergen kommune)
7. Internasjonal strategi. (Bergen kommune 2018). Det utarbeides en egen handlingsplan for kommunens internasjonale strategi.
8. Handlingsplan for næringsutvikling i Bergen (Bergen kommune 2018)
9. Hvordan integrerer Bergen kommune bærekraft og menneskerettigheter i forretningene sine? (Bergen kommune 2018)

4 Tiltak for 2019–2020

I rollen som Fairtrade-kommune ønsker Bergen kommune å fremme handel som unngår skade på mennesker, samfunn og miljø. Handlingsplanen legger til rette for ytterligere forpliktelser, koordinering og samarbeid. Dette vil bedre forholdene for mennesker som står i fare for eller blir krenket. Samtidig vil det gi forutsigbare rammevilkår og styrke de langsiktige mulighetene for næringslivet i Bergen.

Tiltakene retter seg først og fremst mot Bergen kommune og byens næringsliv. De er også viktige for innbyggerne i Bergen og den innflytelsen hver enkelt har som forbruker i en global handel. Kunnskap, forskning og veiledning står sentralt, og det er derfor aktuelt å samarbeide med forskningsinstitusjoner i Bergen, slik som HVL, NHH og UiB. Det samme gjelder sivilsamfunnsorganisasjoner som holdningsskapere og en stemme for berørte grupper. Til slutt er dialogen med Fairtrade Norge, Etisk handel Norge, stat og andre kommuner i Norge et avgjørende utgangspunkt for å lykkes.

Foto: Didier Gentilhomme / Fairtrade International

BERGEN KOMMUNE

ER EN STOLT FAIRTRADE-KOMMUNE

Statuser Fairtrade-kommune er en utnevning for kommuner som på ulike måter engasjerer seg i og fremmer saken om rettferdig handel, i tillegg til å servere Fairtrade-merkede produkter. På denne måten bidrar kommunen til å sikre økt råvarebetaling og bedre arbeidsforhold for bønder og arbeidere i land med utbredt fattigdom.

OSLO, 28. NOVEMBER 2018

Annabelle Lefsbu H

Annabelle Lefsbu-Henriksen
Daglig leder i Fairtrade Norge

Første gang utstedt: 28.11.2018
Gyldig til: 28.11.2020

Fairtrade er en uavhengig merkeordning for økonomisk, sosial og miljømessig bærekraftig utvikling i land med utbredt fattigdom. Kontroller utføres av Flocert, et uavhengig kontrollorgan med ISO 17065-akkreditering.

Foto Jakub Kaliszewski

Tiltakene støtter opp under kommunens politikk for et ansvarlig og bærekraftig næringsliv. De er utarbeidet etter de fire satsingsområdene i *Bergen – en aktiv fairtradeby. Strategi for etisk og rettferdig handel 2018–2022*¹⁰:

1. Bergen – en aktiv fairtradeby

Bergen kommune vil oppfylle forpliktelsene som Fairtrade-kommune. Dette gir grunnlag for å fremme etisk og rettferdig handel internt i kommunen, i næringslivet og blant byens innbyggere.

2. Ansvar – respekt for menneskerettigheter

Kommunen vil være et forbilde og påvirke gjennom selv å drive ansvarlig handel, og samtidig øke forståelsen og kunnskapen om næringslivets ansvar.

3. Muligheter – ansvarlig næringsutvikling

Bergen kommune vil stimulere byens næringsliv til å ta et aktivt ansvar gjennom ulike retningslinjer og tilskuddsordninger.

4. Samarbeid – internt og eksternt

Bergen kommune vil skape et aktivt og bredt samarbeid for etisk og rettferdig handel i Bergen.

¹⁰ Politiske føringer og satsingsområdene er nærmere beskrevet i *Bergen – en aktiv fairtradeby. Strategi for etisk og rettferdig handel 2018–2022*.

5 Tiltaksplan

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar
1	Bergen – en aktiv fairtradeby		
1.1	Fairtradeprodukter	Gjennomføre og følge opp progresjonsmålene for innkjøp av Fairtradesertifiserte produkter. Her er andel Fairtradekaffe satt til 67 % (2019) og 85 % (2021) og andel Fairtradebananer er satt til 10 % (2019) og 31 % (2021).	Innkjøp konsern og næringsseksjonen
1.2	Styringsgruppe for fairtradebyen Bergen	Styringsgruppen skal fremme etiske og rettferdig handel, og skape engasjement om fairtradebyen Bergen. Gruppen vil ha minimum fire møter årlig.	Næringsseksjonen
1.3	Markering av fairtradebyen Bergen	Gjennomføre en årlig markering for fairtradebyen Bergen på menneskerettighetenes dag 10. desember.	Styringsgruppen og næringsseksjonen

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar
2	Ansvar – respekt for menneskerettigheter		
2.1	Menneskerettighets-policy	Forankre menneskerettighetene i en felles policy/retningslinjer for Bergen kommune som underbygger menneskerettighetsbyen og fairtradebyen Bergen.	Byrådsleders avdeling, næringsseksjonen og arbeidsgruppen
2.2	Anskaffelser	Følge opp kommunens nye rutiner for å ivareta menneskerettigheter i kommunens anskaffelser.	Innkjøp konsern og næringsseksjonen
2.3	Leverandørkjede-oppfølgning	Innkjøp har tiltak om å gjennomføre minst tre fabrikkrevisjoner ilt en fireårsperiode.	Innkjøp Konsern og næringsseksjonen
2.4	Kurs	Gjennomføre minst ett kurs internt i egen organisasjon (Bergen kommune), og veilede næringsliv og innbyggere om Fairtrade/etisk handel gjennom konferanser og presentasjoner.	Næringsseksjonen og arbeidsgruppen
2.5	Visuell design	Visuell design av strategi og handlingsplan, samt visuell presentasjon av Bergen kommunes arbeid med Fairtrade/etisk handel.	Næringsseksjonen
2.6	Nettsider	Opprette en side på Bergen kommunes nettsider med oppdatert informasjon om arbeidet med Fairtrade/etisk handel.	Næringsseksjonen og seksjon informasjon
2.7	Facebook	Etablere en Facebook-gruppe for fairtradebyen Bergen nyheter fra Fairtrade Norge og relevante arrangement i Bergen.	Næringsseksjonen, seksjon informasjon og styringsgruppen
2.8	Media	Være synlig i media med saker om Fairtrade/etisk handel og kommunens arbeid med dette.	Næringsseksjonen og seksjon informasjon

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar
3	Muligheter – ansvarlig næringsutvikling		
3.1	Tilskuddsordning	Etablere en tilskuddsordning for tiltak som bidrar til ansvarlig næringsutvikling.	Næringsseksjonen

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar
4	Samarbeid – internt og eksternt		
4.1	Arbeidsgruppe	Operasjonalisere intern arbeidsgruppe på tvers av byrådsavdelingene for å koordinere kommunens arbeid.	Næringsseksjonen. Her vil det trekkes veksel på ressurser mellom kommunens Plan mot menneskehandel, Rutiner for menneskerettigheter i anskaffelser og Internasjonal strategi mfl.
4.2	Kartlegging	Gjennomføre en kartlegging av hvilke miljøer og bedrifter i Bergen som jobber med næringslivsansvar.	Styringsgruppen og næringsseksjonen.
4.3	Samarbeid- og kompetansearena	Etablere en arena i Bergen for interessentdialog og samarbeid om ansvarlig forretningspraksis.	Styringsgruppen og næringsseksjonen.
4.4	Storbynettverk	Utvikle et nasjonalt storbynettverk for Fairtrade / etisk handel.	Næringsseksjonen i samarbeid med Fairtrade Norge og Etisk Handel Norge.
4.5	Internasjonal uke	Samarbeide om et eget arrangement for etisk handel under Internasjonal uke 2020.	Byrådsleders avdeling og næringsseksjonen i samarbeid med Hordaland Fylkeskommune
4.6	Møter og aktiviteter	Arrangere og delta på møter og aktiviteter om næringslivsansvar.	Næringsseksjonen

